

Dawno zapomniany eksperyment wymiany myśli naukowej

21 listopada 2017

Naukowcy od wielu lat skarżą się na powolny proces publikacji ich prac w recenzowanych czasopismach. Może on bowiem zajmować całe miesiące lub lata. By temu zaradzić matematycy i fizycy wykorzystują internet, w którym publikują swoje artykuły zanim jeszcze ukażą się one w którymś z prestiżowych recenzowanych magazynów.. Od 2013 roku robią tak też przedstawiciele nauk biologicznych i innych dziedzin nauki. Okazuje się, że już przed 50 laty próbowano poradzić sobie z problemem powolnego procesu publikacji.

Matthew Cobb, historyk z University of Manchester, przypadkiem trafił w archiwach Cold Spring Harbor Laboratory na ślad dawno zapomnianego eksperymentu. Otóż w 1961 roku amerykańskie Narodowe Instytuty Zdrowia (NIH) powołały do życia „Information Exchange Groups” (IEG). Były to grupy dyskusyjne, do których zapisywali się naukowcy, przesyłali do nich swoje artykuły, które były kopiowane i wysyłane członkom grupy. W ten sposób wymieniano też inne dokumenty, np. dyskusje nad artykułami. Z czasem w IEG brało udział ponad 3600 naukowców z całego świata, którzy wymienili między sobą 2500 różnych dokumentów. Były to miliony stron druku.

Eksperyment zakończono w 1967 roku po naciskach ze strony wydawców i towarzystw naukowych. W tym samym czasie o powołaniu swoich IEG dyskutowano wśród fizyków. Rosnąca popularność tego rozwiązania i możliwość rozszerzenia się grup na inne dziedziny nauki wywołał reakcję Pergamon Press, wydawcy magazynu „Nature” czy Amerykańskiego Towarzystwa Postępu w Nauce, wydawcy „Science”.

Te i inne pisma odmawiały publikacji artykułów, które zostały wcześniej udostępnione w ramach IEG. Twierdzono, że pisma

naukowe są w stanie zagwarantować wysoką jakość publikowanych badań, a działalność takich ciał jak IEG zagraża istnieniu magazynów naukowych. Wielu naukowców twierdziło jednak, że tak naprawdę wydawcom chodzi jedynie o zyski i prestiż wydawnictw.

Na szeroką skalę artykuły naukowe z dziedziny fizyki zaczęły krążyć w latach 90. wraz z pojawieniem się internetu i serwera arXiv. W 1999 roku przedstawiciele nauk biologicznych ponownie próbowali udostępniać artykuły przed ich publikacją w czasopiśmie i ponownie spotkało się to z ostrą reakcją wydawnictw i towarzystw naukowych. Dopiero od niedawna działania takie zostały zaakceptowane.

Historia IEG pokazuje, że nawet przed dziesiątkami lat naukowcy wykorzystywali ówczesną technikę do jak najszerszego propagowania wiedzy, a tradycyjni „strażnicy nauki” robili co mogli, by powstrzymać tego typu działania.

Autorstwo: Mariusz Błoński

Na podstawie: EurekaAlert.com

Źródło: KopalniaWiedzy.pl